

Nodokļu slogs Eiropas Savienības dalībvalstīs

Kad sākas Tava nodokļu brīvības diena?

Jūnijs 2012

Pirmdiena	Otrdiena	Trešdiena	Ceturtdiena	Piektdiena	Sestdiena	Svētdiena
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25 <i>Nodokļu brīvības diena Latvijā!</i>	26	27	28	29	30	

Pētījuma mērķis

Šī pētījuma mērķis ir salīdzināt nodokļu un sociālo slogu algotiem darbiniekiem 27 Eiropas Savienības dalībvalstīs, kā arī noteikt "Nodokļu brīvības dienu".

Pētījuma nozīmīgums

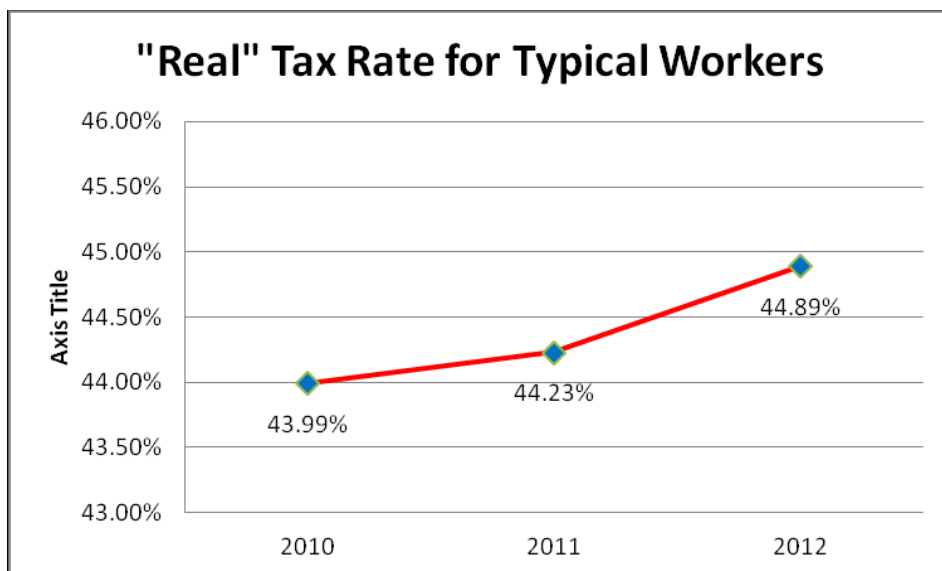
Daudzi pētījumi ir klasificējuši politiskās iekārtas pēc nodokļu sloga un ekonomiskās brīvības faktora, taču pētījumu apkopotajos datos nav pievērsta pietiekami liela uzmanība indivīda lomai uzturot valsti un sociālā nodrošinājuma sistēmu.

Lai arī daudzas domnīcas ir noteikušas ikgadējo nodokļu brīvības dienu savās valstīs, atšķirīgās pētījumu pieejas neļauj veiksmīgi salīdzināt dalībvalstu nodokļu brīvības dienu rezultātus.

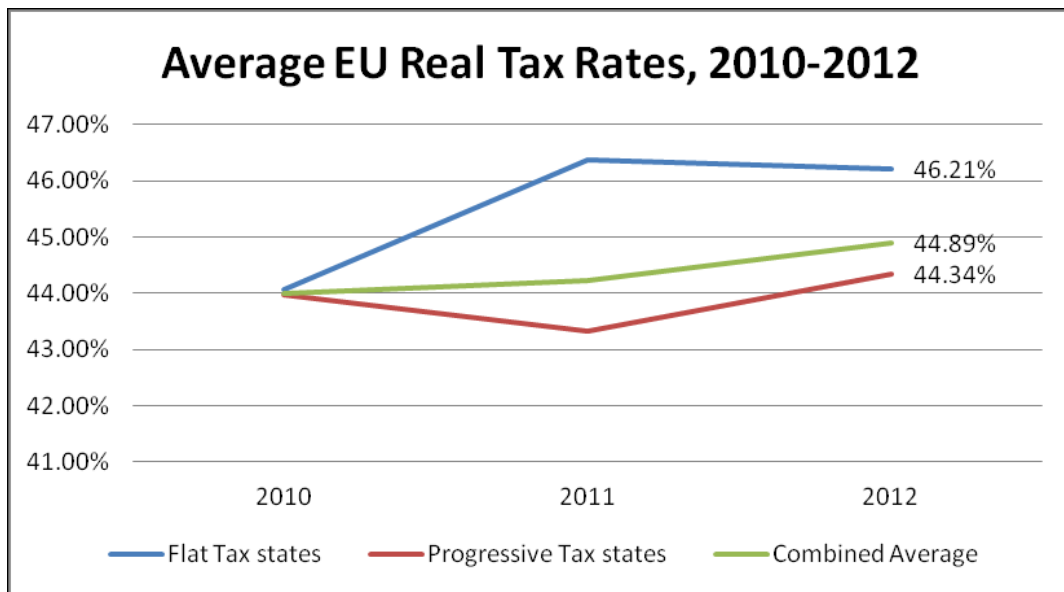
Šis pētījums ir visaptverošs pārskats, kas ļauj vienuviet salīdzināt atšķirīgos nodokļu slogus, ar ko nākas saskarties ES algotajiem darbiniekiem katrā dalībvalstī.

Galvenie secinājumi

- Pētījuma rezultāti atklāj, ka nodokļu slogs pēdējos gados ir palielinājies. Šogad ES algotajiem darbiniekiem nodokļu slogs ir pieaudzis no 44.23% (2011) uz 44.89% (2012). Gandrīz vesela procenta pieaugums kopš 2010. gada ir lielā mērā saistīts ar to, ka 15 ES dalībvalstīs sākot no 2009. gada tika paaugstinātas PVN likmes.

- 43.3% no visiem iekasētājiem ar darba samaksu saistītajiem nodokļiem Eiropas Savienībā ir darba devēja sociālās apdrošināšanas iemaksas, kuras darba ņēmējs lielākoties neredz.
- Pensionētie, invaliditāti ieguvušie vai tie, kas ir par jaunu darba attiecībām uz doto mirkli sastāda 54.7% no tiem ES iedzīvotājiem, kuri neatrodas darba tirgū. Algotie darbinieki ir tie, uz kuru pleciem gulstas viss nodokļu slogs, un šis slogs kļūst arvien smagāks, jo iedzīvotāji noveco. Kopš 2010. gada Eiropiešu skaits, kuri atrodas ārpus darbaspēka tirgus ir palielinājies par 0.4%.
- Beļģija joprojām stabili saglabā pozīciju kā valsts ar visaugstāko nodokļu slogu ES. Darba devējs Briselē tērē 2.45 eiro par katru darba ņēmēja nopelnīto eiro, bet nodokļu brīvības dienas valstī sākas tikai 5. augustā. Beļģija līdera pozīciju ieņem sākot no 2011. gada, kad Ungārija, kurā pirms tam bija vislielākais nodokļu slogs, ieviesa izlīdzināto nodokļu sistēmu.
- Maltai ir vismazākais nodokļu slogs uz algotu darbinieku ES. Kopš 2010. gada, četras ES valstis, kas atrodas uz salām – Kipra, Malta, Īrija un Lielbritānija – iekasēja vismazāk nodokļus no darbinieku algām.
- Kopējais nodokļu slogs valstīs ar izlīdzināto nodokli (46.4%) ir joprojām augstāks nekā progresīvā nodokļu sistēmu valstīs (43.3%) – šī atšķirība starp abām sistēmām lēnām pieaug kopš 2010. gada.

Nodokļu brīvības dienu kalendārs

Kurā brīdī gadā vidusmēra nodokļu maksātājs sāk pelnīt sev un beidz maksāt valstij – kurā datumā sākas viņa “nodokļu brīvības dienas”?

Malta:	11. aprīlis	Dānija:	06. jūnijs	Rumānija:	23. jūnijs
Kipra:	10. maijs	Slovēnija:	07. jūnijs	Latvija:	25. jūnijs
Īrija:	11. maijs	Polija:	08. jūnijs	Itālija:	03. jūlijs
Lielbritānija:	12. maijs	Igaunija:	11. jūnijs	Zviedrija:	08. jūlijs
Bulgārija:	18. maijs	Somija:	14. jūnijs	Vācija:	12. jūlijs
Spānija:	23. maijs	Čehijas rep.:	18. jūnijs	Ungārija:	13. jūlijs
Luksemburga	26. maijs	Lietuva:	18. jūnijs	Austrija:	16. jūlijs
Grieķija:	31. maijs	Nīderlande:	18. jūnijs	Francija:	26. jūlijs
Portugāle:	03. jūnijs	Slovākija:	21. jūnijs	Beļģija:	05. augusts

Rezumējums par katru valsti¹

Valsts	Reālā bruto alga ²	Darba devēja sociālās iemaksas	Bruto alga ³	Ienākuma nodoklis	Darba ņēmēja sociālās iemaksas	Neto alga	PVN	Aptuvenie ar PVN apliekamie ienākumi	Reālā neto alga	Reālie nodokļi	Nodokļu brīvības dienu sākums 2012. g.
Austrija	44,168	10,529	33,639	5,788	6,079	21,772	20.0%	1,415	20,357	53.91%	16. JŪL
Beļģija	54,942	13,535	41,407	11,969	5,385	24,054	21.0%	1,642	22,412	59.21%	05. AUG
Bulgārija [†]	4,440	658	3,782	329	488	2,965	20.0%	193	2,772	37.56%	18. MAI
Čehijas Rep. [†]	15,157	3,846	11,311	1,347	1,244	8,720	20.0%	567	8,153	46.21%	18. JŪN
Dānija	50,687	291	50,397	18,690	145	31,561	25.0%	2,564	28,997	42.79%	06. JŪN
Francija	50,584	16,802	33,782	2,011	8,273	23,498	19.6%	1,497	22,001	56.51%	26. JŪL
Griekija	22,441	4,917	17,524	490	2,804	14,231	23.0%	1,064	13,167	41.33%	31. MAI
Igaunija ^{†4}	12,161	3,113	9,048	1,537	253	7,257	20.0%	472	6,786	44.20%	11. JŪN
Itālija	36,136	8,309	27,827	5,946	2,641	19,240	21.0%	1,313	17,927	50.39%	03. JŪL
Īrija	43,807	4,252	39,555	7,797	1,318	30,440	23.0%	2,275	28,164	35.71%	11. MAI
Kipra	26,165	4,855	21,310	0	3,543	17,767	15.0%	866	16,901	35.41%	10. MAI
Latvija [†]	9,665	1,876	7,789	1,540	857	5,391	22.0%	385	5,006	48.21%	25. JŪN
Lielbritānija	41,598	3,987	37,611	5,732	3,468	28,411	20.0%	1,847	26,565	36.14%	12. MAI
Lietuva ^{†5}	8,829	2,125	6,704	1,006	603	5,095	21.0%	348	4,748	46.23%	18. JŪN
Luksemburga	56,695	7,262	49,433	7,538	6,084	35,811	15.0%	1,746	34,066	39.91%	26. MAI
Malta	17,247	1,568	15,679	842	1,568	13,269	18.0%	776	12,493	27.56%	11. APR
Nīderlande	52,021	7,595	44,426	7,452	7,126	29,847	19.0%	1,843	28,004	46.17%	18. JŪN
Polija	9,892	1,472	8,420	567	1,808	6,045	23.0%	452	5,593	43.46%	08. JŪN
Portugāle	21,726	4,170	17,556	2,049	1,931	13,576	23.0%	1,015	12,561	42.18%	03. JŪN
Rumānija [†]	6,835	1,514	5,321	711	712	3,898	24.0%	304	3,594	47.41%	23. JŪN
Slovākija [†]	13,981	3,640	10,341	1,025	1,386	7,930	20.0%	515	7,415	46.97%	21. JŪN
Slovēnija	19,216	2,665	16,551	1,189	3,658	11,704	20.0%	761	10,944	43.05%	07. JŪN
Somija	46,629	8,204	38,425	8,066	2,744	27,615	23.0%	2,064	25,551	45.20%	14. JŪN
Spānija	31,723	7,302	24,421	2,364	1,551	20,506	18.0%	1,200	19,306	39.14%	23. MAI
Ungārija [†]	9,994	2,217	7,778	1,254	1,361	5,162	27.0%	453	4,709	52.88%	13. JŪL
Vācija	49,985	8,235	41,750	7,786	8,715	25,249	19.0%	1,559	23,690	52.61%	12. JŪL
Zviedrija	46,285	11,811	37,592	9,021	2,632	25,939	25.0%	2,108	23,832	55.25%	08. JŪL

¹ Visas cenas norādītās eiro

² Kopējās ar nodarbinātību saistītās izmaksas, sociālās iemaksas, ienākuma nodokļa likmes un neto ienākumus aprēķinājis Ernst & Young, balstoties uz pieejamajiem par bruto algām

³ Dati par vidējo gada algu lielumiem iegūti no Eurostat *Annual gross earnings in industry and services* vai no OECD's *Taxing Wages* (2010), izņemot Lietuvu un Igauniju

⁴ Dati par vidējo bruto gada algu iegūti no pub.stat.ee (2011)

⁵ Dati par vidējo bruto gada algu ražošanas sektorā iegūti no Lietuvas Statistikas departamenta (*Statistikos Departamentos*) datubāzes

Pētījuma piezīmes

Bruto gada alga

Bruto gada algas dati pamatā ir aizgūti no OECD *Taxing wages* un no EUROSTAT *Annual gross salary earnings in industry and services*. Atlikusi informācija ir aizgūta no valdību statistikas birojiem.

Bruto gada alga, izteikta eiro, svārstās no 3.782€ Bulgārijā līdz 50.397€ Dānijā. Vidējā bruto gada alga starp ES-27 valstīm ir 21.310€ (Kipra), bet vidējā aritmētiskā starp valstīm – 24.421€.

Bruto gada algas rādītāji var būt maldinoši, it īpaši tajos gadījumos, kad valsts no darba devējiem iekasē sociālā nodrošinājuma nodokli (skatīt zemāk).

Darba devēju sociālās iemaksas

Šie nodokļi darba ņēmējam lielākoties ir redzami tikai kā atskaitījums no bruto algas, un tie var atšķirties atkarībā no valsts nodokļu sistēmas. Vienkāršam darba ņēmējam sociālās apdrošināšanas izmaksas svārstās no mazāk par 1% Dānijā, līdz pat gandrīz 50% Francijā.

Darba ņēmēja sociālās iemaksas

Šīs iemaksas darba ņēmējam ir redzamas algas lapā. Dānijā tiek iemaksāts mazāk par 1%, turpretim Francijā katru mēnesi gandrīz 25% tiek iemaksāti nodrošinājumam.

Kopējās iemaksas sociālajam nodrošinājumam

Nesenie nodokļu samazinājumi Ungārijā skāra arī sociālā nodrošinājuma iemaksas, atstājot Franciju (74.2%) kā vienīgo valsti, kas iekasē vairāk nekā pusi no darba ņēmēja bruto algas sociālajam nodrošinājumam.

Izlīdzinātās nodokļu sistēmas valstis iekasē 40.6% no vidējās bruto algas sociālajam nodrošinājumam, kas ir par 5.7% vairāk nekā progresīvā nodokļa sistēmās. Taču šī atšķirība ir pakāpeniski samazinājusies no 9% (2011) līdz 5.7% (2012).

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis

Dānijā, kur sociālā nodrošinājuma iemaksas ir procentuāli viszemākās, iedzīvotāju ienākuma nodoklis ir visaugstākais (37.9%, kas pieauga par 0.6% kopš 2011. gada).

Neraugoties uz zemajām nodokļu likmēm valstīs, kur ir izlīdzinātā nodokļu sistēma, zemākās nodokļu likmes ir valstīs, kur ieviesta progresīvā nodokļu sistēma (Kipra, Francija, Grieķija, Malta, Polija un Slovēnija).

Pievienotās vērtības nodoklis

Pētījuma ietvaros tiek pieņemts, ka 35% no strādnieka neto (uz rokas) algas tiek atdota par mājokļa īri. Sadalot atlikušo summu uz pusēm⁶, nonāk pie rezultāta 32.5% – tāds procents no strādnieka darba algas, pēc mūsu aprēķiniem, tiek atdots par precēm un pakalpojumiem, uz kuriem attiecas PVN.

15 ES dalībvalsts ir palielinājušas PVN likmi. Vislielākos lēcienus ir piedzīvojušas Ungārija (no 20% uz 27% kopš 2009. gada), Lielbritānija (no 15% uz 20%), Rumānija (no 19% uz 24%) un Grieķija (no 19% uz 23%).

⁶ $(100-35)/2 = 32.5$